

Motion till riksdagen 2005/06: MJ40

av Sverker Thorén m.fl. (fp)
med anledning av skr. 2005/06:171

Vissa fiskeripolitiska frågor

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att Sverige skall ta en aktiv del i den gemensamma fiskeripolitikens utformning.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att Sverige skall arbeta för att Östersjön skall bli ett pilotområde i EU för ett nytt sätt att förvalta havsmiljön och fisket.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att genom konkreta åtgärder bevara och utveckla kustfisket.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att i ett försök ge vårt kustfiske tillåtna dagar till havs kopp-lade till kvot i stället för veckokvoter.
5. Riksdagen begär att regeringen låter göra en översyn av fiskelagen som skall leda till en förenkling för enskilda näringsidkare.
6. Riksdagen begär att regeringen låter göra en ändring i lagen om det fria handredskapsfisket.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om en mer effektorienterad fiskerikontroll.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att ansvariga myndigheter bör effektivisera sin handläggning av fiskets sanktionssystem.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att regeringen bör driva på för bättre regelverk och kontroll av handel med fiskeriprodukter från olagligt fiske.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om försök med nya former för att reglera fiskeansträngningen i Kattegatt.

Fel! Okänt namn på

EU och den gemensamma fiskeripolitiken

I regeringens skrivelse sägs att reformen av den gemensamma fiskeripolitiken har tillgodosett svenska synpunkter i många väsentliga delar. Den bedömningen måste ställas i relation till regeringens agerande i förhandlingarna där politiken utvecklas och tillämpas och utfallet som syns i beslut om kvoter och gemensamma fiskebestämmelser. Flera bestånd hotas av utfiskning. Eftersom fiskeripolitiken är en EU-angelägenhet är det till mycket stor del i EU Sverige kan och måste agera.

Hittills visar regeringens ställningstaganden inget annat än ett förhandlingsmässigt misslyckande. Samarbetspartierna och regeringen har inte funnit förhandlingspositioner som medfört att Sverige har påverkat utgången i dessa förhandlingar till landets eller fiskresursens fördel. Hur kommer det sig t.ex. att Sverige, som är en av de stora andelsägarna i Östersjöfisket, alltid kommer så dåligt ut ur förhandlingarna? Svaret tror Folkpartiet liberalerna bl.a. står att finna i att förhandlingarna sköts av en regering som tvekat om EU-samarbetet och två partier, (mp) och (v), som vill lämna EU.

I EU-arbetet gäller det att tydliggöra och förankra sina positioner tidigt i alla officiella och inofficiella sammanhang, tala med alla och ha spelbara positioner för förhandlarna hela vägen fram till dess ministerrådet tar sitt beslut. Detta klarar inte regeringen och dess samarbetspartier. Torskens kris i bl.a. Östersjön beror både på regeringskoalitionens oförmåga och/eller ovilja att använda EU-medlemskapet på rätt sätt men också på att EU inte ännu följer vad man beslutat om och gör vad man ska.

2005 års förslag från kommissionen för uttag av Östersjötorsk och medlemsländernas ytterligare försämring av det ursprungliga förslaget visar att reformeringen ännu inte fått effekt. I reformen av den gemensamma fiskeripolitiken som beslutades 2002 fanns flera positiva delar som Folkpartiet liberalerna snabbt vill se i funktion. Fiskeriförvaltningen ska bygga på långsiktiga strategier i stället för kortsiktiga beslut och tillfälliga åtgärder. Principen att fångstuttag ska bygga på forskarnas rekommendationer gäller, vilket Folkpartiet länge krävt, och återhämtningsplaner och förvaltningsplaner för bestånden ska byggas upp. Arbetet i EU måste alltså drivas ännu intensivare för att få fram kraftfulla och långsiktiga beslut grundade på den vetenskapliga rådgivningen.

Från Folkpartiets utgångspunkt är det oacceptabelt att Sverige marginaliseras i något Europapolitiskt sammanhang, särskilt inom ett område som den gemensamma fiskeripolitiken, där EU har exklusiv kompetens. Därför är det nödvändigt att Sveriges arbetssätt och ställningstaganden ändras betydligt. Sverige ska ta en aktiv del i den gemensamma fiskeripolitikens fortsatta utformning. Detta bör riksdagen ge regeringen tillkänna.

De regionala rådgivande nämnder där forskare, fiskare och miljöorganisationer ingår som nu införts för Östersjön och Nordsjön kan bli mycket viktiga för denna förvaltning. De syftar till ökat deltagande och förankring av politiken hos dem som är berörda. Folkpartiet liberalerna menar att den lokala och regionala förankringen och deltagandet är helt avgörande i arbete med att förbättra och hållbart nyttja havet, dess resurser och havsmiljön. Vi menar

också att Sverige ska fortsätta att kraftfullt arbeta för att Östersjön ska bli ett pilotområde i EU för ett nytt sätt att förvalta havsmiljön och därmed också fisket. Detta bör riksdagen ge regeringen tillkänna.

Småskaligt, kustnära fiske

Ett småskaligt kustfiske främjar hållbara fiskuttag, skapar arbetstillfällen i våra kustsamhällen och är avgörande för bevarandet av en levande kust och skärgård. Såväl den gemensamma fiskeripolitiken inom EU, vilken ligger till grund för Sveriges fiskeripolitik, som regeringens proposition om kust- och insjöfisket samt vattenbruk, liksom regional- och landsbygdspolitiken, pekar ut fisket, och då det småskaliga fisket, som en viktig utvecklingsfaktor och aktör för att nå målet med ett långsiktigt hållbart nyttjande av fiskeresurserna och en levande landsbygd. Hittills har detta enbart resulterat i utredningar.

Skrivelsen ”Vissa fiskeripolitiska frågor” är ännu en signal på ytterligare utredande. Trots hänvisningar, både till kommande EU-program för fiskerinäringens utveckling och en övergripande nationell strategi för svenskt fiske, där hållbar utveckling av fiskeregioner prioriteras och en omfördelning av fiskemöjligheterna på den begränsade fiskeresursen förutsägs på grund av ökad hänsyn till regional- och landsbygdsutveckling. Det svenska småskaliga och kustnära fisket har utretts otaliga gånger – nästan till döds! Nu är det dags att agera.

Till exempel har länsstyrelserna bl.a. på södra ostkusten (Stockholms, Södermanlands, Östergötlands, Kalmar och Gotlands län) nyligen föreslagit åtgärder för att skapa förutsättningar för ett livskraftigt småskaligt kustfiske. Dessa och andra förslag tillsammans med fler försök med lokal och regional samförvaltning kan ge möjligheter för kustfisket att bevaras och utvecklas men då måste åtgärder vidtas precis som både EU och regeringen uttalat. Vill regeringen och dess stödpartier avveckla eller utveckla det småskaliga kustnära fisket? Besked behövs omgående genom konkreta åtgärdsförslag. Detta bör riksdagen ge regeringen tillkänna.

En avgörande åtgärd vore att ge vårt småskaliga kustfiske tillåtna dagar till havs kopplat till kvot istället för som nu veckokvoter. Vårt klimat och våra naturförutsättningar är naturliga begränsningar för denna typ av mindre fiskefartyg. De tider på året då fiske är möjligt inträder nu stopp och begränsningar. Regeringen bör påvisa att vi har speciella förutsättningar som gör att hela EU-området inte kan regleras på samma sätt och driva frågan om särskilda regionala villkor. Ett sådant försök för kustlän bör genomföras som visar EU att vårt kustfiske fungerar och inte hotar bestånden. Det vore en naturlig del i det pilotprojekt för ett nytt sätt att förvalta våra vattenresurser som ska genomföras i ett av Sveriges vattendistrikt. Detta bör riksdagen ge regeringen tillkänna.

En av de avgörande faktorerna för att uppnå ett hållbart fiske är att fiskeflottans storlek och kapacitet är i balans med de långsiktiga fiskemöjligheterna. Vid denna anpassning ska fiskets betydelse för olika regioner beaktas. I

Fel! Okänt namn på

propositionen om kust- och insjöfiske samt vattenbruk (prop. 2003/04:51) betonar regeringen behovet av att fördelningen av den svenska kvoten och tillträdet till fiskeresursen ska användas aktivt som styrmedel för att bl.a. stärka det kustnära och småskaliga fisket. Det svenska fisket har en framtid och får inte slås sönder av oförutsägbara beslut. Vad som krävs är långsiktighet i regelverken som ger framförhållning så att yrkesfisket, med tyngdpunkt på det småskaliga, under ordnade former kan anpassas till ett långsiktigt möjligt fångstuttag.

Konsumentperspektiv – nya möjligheter för fisket

Konsumenter ska kunna få information om hur och var olika produkter är producerade och om det skett på ett miljövänligt och hållbart sätt. Konsumenternas växande miljö- och kvalitetsmedvetande innebär också krav på ett mer selektivt och beståndsvårdande fiske. Folkpartiet liberalerna föreslog i februari 2002 miljömärkning av fiske och fiskeprodukter som skulle göra det möjligt för konsumenter att göra ett aktivt miljöval och för fiskare att få bättre betalt för sin fisk. Miljömärkningen av fiske och fiskeprodukter skulle gälla produkter som tagits fram genom ett skonsamt och selektivt fiske inom godkänt fångstuttag.

Här har utvecklingen gått för långsamt och tillräckliga initiativ har inte tagits vare sig av regeringen eller av näringen. Utvecklingen måste fortsätta och kommer enligt Folkpartiet att gynna det småskaliga kustnära fisket som är ett av de mest optimala för att långsiktigt hållbart beskatta den fiskeresurs som finns i våra hav.

Det ökade intresse som idag finns för livsmedel och andra produkter med hög kvalitet, traditionella produktionsformer eller andra mervärden, som närproducerat skapar nya förutsättningar för fiskets entreprenörer med kunskaper och erfarenheter. Andra viktiga åtgärder är projekt för förbättrad fångsthantering och nyttjandet av nya arter för att underlätta ett minskat fisketryck på idag hårt exploaterade bestånd. Utvecklingen av småskalig livsmedelsproduktion förutsätter också att det finns landningsmöjligheter i hamnar med bibehållen servicenivå för t.ex. redskapstillverkning och leveranser av is och drivmedel. Neringen har i vissa regioner nu nått en kritisk nivå som inte är tillräcklig för att bibehålla nödvändig infrastruktur.

Därför måste regeringens många skrivningar om ökad hänsyn till regional- och landsbygdsutveckling och behovet av att fördelningen av den svenska kvoten och tillträdet till fiskeresursen ska mer aktivt användas som styrmedel för att stärka det kustnära och småskaliga fisket nu bli till konkreta åtgärder både nationellt och i EU.

Översyn av fiskelagen

Regeringen föreslår att en särskild utredare tillsätts för att revidera fiskelagen med syftet att modernisera lagen mot en ökad miljöhänsyn och ett hållbart nyttjande av fiskeresursen. Folkpartiet liberalerna ställer sig bakom en utredning av fiskelagen men vill då också att utredningen ska leda till en förenkling för de enskilda näringsidkarna. Det ligger i linje med den s.k. Simplexförordningen och EG-kommissionens arbete med att förbättra lagstiftningen särskilt med avseende på små och medelstora företag. Detta bör riksdagen ge regeringen tillkänna.

En förutsättning för att målet om att kust- och insjöfisket, vattenbruket och fritidsfisket ska bidra till en ekonomiskt och socialt hållbar utveckling av landsbygden är att se till att möjligheter ges att överlåta rätten till handredskapsfiske till fiskevårdsområdesföreningar även i skärgården/längs kusten. Orättvisan att man idag inte vid kusten som i insjöarna har möjlighet att bilda fiskevårdsområdesföreningar, förädla fisket, ta betalt för det och övervaka uttaget måste försvinna om den utveckling vi vill se i skärgården/kustområdet ska kunna ta fart. För att möjliggöra detta krävs en ändring i lagen om det fria handredskapsfisket för att kunna reglera fisket inom sådana områden som är lämpliga som fiskevårdsområden. Detta får inte innebära att man i onödan inskränker på den frihet som det fria handredskapsfisket innebär inom andra områden. Detta bör riksdagen ge regeringen tillkänna.

Kontroll och sanktioner

Skärpt kontroll av efterlevnad av fiskekvoter och fångstmetoder har varit och är viktiga delar i den fiskeripolitik Folkpartiet liberalerna förespråkar. Vi anser att det nu står klart att fiskerikontrollen måste bli mer effektorienterad istället för att vara prestationsinriktad. Avgörande skall inte vara antalet kontroller utan vilken effekt kontrollerna har. Det är inte alls säkert att ett ökat antal kontroller automatiskt ger större effekt. Sverige bör därför inom EU verka för att fiskerikontrollen går i riktning mot en mer effektorienterad kontroll. Detta bör riksdagen ge regeringen tillkänna.

Det är då betydelsefullt att näringen kan delta med kunskaper och erfarenheter. Inte minst viktigt är detta för att öka förståelsen för regelverken som därmed också främjar följsamheten. I skrivelsen tar regeringen upp behovet att låta utreda ett förändrat sanktionssystem för fisket. Som huvudmotiv anges att handläggningen av fiskebrott tar för lång tid. Folkpartiet liberalerna anser att snabbhet inte i sig kan vara utgångspunkten utan att den enskilde yrkesfiskarens rättstrygghet måste beaktas. Fiskeriverket kan redan idag besluta om licenser och tillstånd för fisket, villkor för dessa tillstånd och därmed även om återkallelser av tillstånd vid överträdelse av villkoren eller förutsättningarna för innehav. Det är alltså upp till ansvariga myndigheter att inom ramen för sina befintliga bemyndiganden effektivisera sin verksamhet, och för detta

Fel! Okänt namn på

krävs för tillfället ingen ytterligare utredning av sanktionssystemet. Detta bör riksdagen ge regeringen tillkänna.

Avslöjandena om svartfiskad fisks väg från världens sista riktigt stora torskbestånd i Barents hav via ryska trålare, beredning i Kina och via grossist i Danmark till svenska leverantörer visar att konsumentmakt och kontroll måste stärkas. Regeringen bör i EU driva på för ett bättre regelverk och en bättre kontroll. Detta bör riksdagen ge regeringen tillkänna.

Förbud mot utkast

Regeringen uppger i skrivelsen att Fiskeriverket avser att införa ett förbud mot utkast av fisk som kan landas i överensstämmelse med gällande EU-regler. Folkpartiet liberalerna anser att problemet med utkast av fisk snarast måste åtgärdas. Ett nationellt förbud som dessutom, utifrån danska erfarenheter, är svårt att kontrollera har begränsad effekt. Regeringen bör lägga stor kraft på att genomföra, följa upp och utvärdera det planerade försöket i Kattegatt där fiskeansträngningen, i form av tillåtna dagar till havs, istället för kvoter begränsar fisket. Lyckas det försöket kan det leda till en förändring av den gemensamma fiskeripolitiken. Detta bör riksdagen ge regeringen tillkänna.

Stockholm den 6 april 2006

Sverker Thorén (fp)

Lennart Fremling (fp)

Marie Wahlgren (fp)

Lars Tysklind (fp)

Anita Brodén (fp)

Heli Berg (fp)